سوریا مەیدانی کێشەی جەمسەرە جیهانی و حکومەتانی ناوچەکە!.. نوری بەشیر

ئەوەی کە ئێستا لەسوریادا روودەدا، شەڕێکی ناوخۆیی نیە بەئەندازەی ئەوەی کە مەیدانەکە بۆ کێشەی جەمسەرەکانی دنیا و حکومەتانی ناوچەکە کە کاریگەریان بەسەر سوریاوە هەیە. بەتایبەت بەدوای چەند سالە، لانی کەم لە شەش سالەی رابردوودا لەگەڵ کەشێکی نیمچە ئارام کە هەموو هێزەکان لەناوچەکانی خۆیاندا بەدەگ بوون، لەگەڵ ئەوەی سوریایان دابەشکرد بۆ ناوچەی ژێر دەسەڵاتی؛ ئەسەد، روسیا، ئێران و حزبوڵا لەلایەک، ناوچەی ژێر دەسەڵاتی؛ تورکیا و هەیئەی تەحریری شام و دەیان حزبی ئیسلامی تر، ناوچەی ژێر دەسەڵاتی هەسەدەو یەپەگەو ئەمریکا لەلایەکی ترو هەندی ناوچەی بچوکی تر لەلایەن هێزەکانی داعش و هەندێ هێزی ئیسلامی ترەوە. بەڵام بەچی لەمکاتەدا ئەمە روودەدات و بەخێراییەک هێزە ئیسلامیەکانی وەک هەیئەی تەحریری شام و ژمارەیەکی تر، بەیارمەتی تورکیا، حەڵەب و چەند ناوچەی دەوروبەری دەستبەسەردا دەگرن و هێزەکانی سوریا، روسیا و ئێران و حزبوڵا بەبێ بەرگری دەردەکەن، کە ئەمانە زۆر هەڵدەگرن و زۆر شکوگومان باسدەکرێت و لێکدانەوەی جۆراوجۆری بۆدەکرێت، کە شوێنی باس نیە لێرەدا، بەڵام دەکرێت هەندێ لە هۆکارەکان و زەمینەکانی لە کۆمەڵێک لایەنی ناوخۆو ناوچەیی و جیهانیدایە بخرێتەڕوو.

هەر ئەوەی لە ٢٠١١وە لەسوریادا حکومەتێکی جێگیرو دەسەڵاتی تەواوی هەتا بەسەر ناوچەکانی خۆیشیدا هەبێت نەبووەو نیە، ئەوەی بەشار ئەسەدی راگرتووە روسیاو هاوپەیمانەکانیەتی لە ئێران و حزبوڵایە، بەڵام جێگاوڕێگای هەریەک لەم هێزانە وەک دەورەی پێشوو نەماوەو گۆڕانی بەسەردا هاتووە.

دەسەڵاتی بەشار ئەسەد لە سیانزە سالەی رابردوودا لەلایەن روسیاو ئێران و حزبوڵاوە ماوەتەوە، ئەسەد ئیدامەی بەژیانی نەگریسی خۆی دەدات لە سوریایەکی پارچە پارچەبووی ژمارەیەک هێزو لایەنی جیهانی و ناوچەیی رایانگرتووە. لەو ماوانەدا کەبوونەوەکانی جنێف لەلایەن ئەمریکاو ڕۆژئاواوە شکستی هێنا. کەبوونەوەکانی ئاستانە لەلایەن روسیا، ئێران و تورکیاوە بۆ چارەسەری کێشەی سوریا شکستی هێنا، هەروەها هەوڵەکانی کۆمەڵەی وڵاتانی عەرەبی

بە هێنانەوەی سوریا بەناو کۆمەڵگەی عەرەبی و نێودەوڵەتی و ئارامکردنەوەی سوریا، سەرکوتوو نەبوو، هەوڵەکانی تورکیا بۆ دانیشتن لەگەڵ بەشار ئەسەد بۆ ڕێککەوتن و دانانی شەرت بۆ سوریا شکستی هێنا. هەر لەم ماوانەدا گۆڕانکاری لە جێگاوپێگای ڕوسیا، ئێران و حزبوڵا نەک تەنها لە سوریا بەڵکو لە ئاستی دنیادا گۆڕانی بەسەردا هات.
ئەم هێرشانەی ئێستای هەیئەی تەحریری شام و دەیان گروپی کە بە ۱۲ گروپ دەستنیشان دەکرێت کە هەموویان دەستەجاتی ئیسلامی وەک هێزی کۆنەپەرست و دژی مەدەنیەتی کۆمەڵگان، هەروەها بوونی هێزەکانی تورکیا لەوناوچانەدا، کە هەموو ئەو لایانەش بەیارمەتی و دەستپێشخەری حکومەتی ئەردوگان لە تورکیا دەچەرخێن و کۆمەک دەکرێن. ڕێک بەدوای ڕێککەوتنی ئیسرائیل و حکومەتی لوبنان بۆ ئاگربەستی ٦٠ ڕۆژەو کشانەوەی هێزەکانی حزبوڵا لە باشوری لوبناندا، کە لەمەیدانەکانی حزبوڵاو کوژرانی حەسەن نەسروڵاو ژمارەیەک لە سەران و ئەندامانی حزبەکەی و کوژرانی هەزاران لەخەڵکی مەدەنی و کاولکردنی بەشێکی زۆری کۆمەڵگای لوبنان و ئاوارەیی، هەر حزبوڵا خۆی بەبێهێز نەکرد لە لوبنان و سوریا بەڵکو جێگاوپێگای ئێرانیشی لە لوبنان و سوریا لاوازکرد. هاوکات ڕوسیاش جێگاوپێگای پێشووی لەسوریادا نەماوە بەهۆی کێشەکانی لەگەڵ ناتۆدا لە ئۆکرانیا وە زۆرترین قورسایی لەسەر ئەو کێشەیە داناوە، کە کە کێشەی لەگەڵ ناتۆدا و سەرکەوتنی دەتوانێت چارەنوسی هێزی لەدنیادا بگۆڕێت.
بەگومان ئەم هەنگاوەی حکومەتی تورکیا بۆ جوڵاندنی هێزەکانی هەیئەی تەحریری شام بەڕابەری ئەبو محەمەد جولانی پەروەردەی دەستی زەرقاوی و ئەبوبەکر بەغدای لە قوتابخانەکانی قاعیدەو داعشدا و ئیسلامیەکانی تر کۆمەککردنیان بەهەموو شێوەیەک، بەبێ گڵۆپی سەوز لەلایەن ئەمریکا نەبووە، کە کاتو فرسەتێکی باشە بۆ تورکیا کە سود لە بێهێزی ڕوسیاو ئێران و پاشەکشەی حزبوڵا لەناوچەکەدا وەرگرێت، ئەمە بۆ تورکیا لە پاشەکشەیەک لەناوچەکەدا بەشێوەیەک کردویەتی و هەلومەرجێکی قەیرانی تورکیا کە هەیەتی، دەویەوێت جێگایەک بگرێت، وە ئەمریکاش پێویستی بەمە هەیە.
لەولاوە هەموو وڵاتانی ناوچەکە لەپەیوەندو سەردانی یەکتردان لەم پەیوەندەدا لەئاستی باڵادا، ئێران لەڕێگای وەزیری دەرەوە، لەگەڵ تورکیا و عێراق و سوریا و ڕوسیا لەچاوپێکەوتندایەو بەنیازی سەردانی وڵاتانی عەرەبیە، سەرانی عێراق لەگەڵ تورکیاو ئێران لەپەیوەندیدایەو هێزەکانی سوپاو حەشدی شەعبی عێراقی لەسنورەکان و هەتا هەندێ لە ملیشیاکانی حەشدی شەعبی سنوری سوریایان تێپەڕاندوە

بە یارمەتی بەشار ئەسەد، پەیامی وڵاتانی عەرەبی بۆ ئارامی و یەکپارچەیی خاکی سوریا بەرچاوە، بەڵام لەگەڵ ئەوەی هەموو ئەو هێزانەو حکومەتانی ناوچەکەو جەمسەرەکانی روسیاو ئەمریکاش بە بەرنامەو بەرژەوەندی جیاوازی خۆیانەوەن و دەخالەت لەسوریا دادەکەن و کێشەیان هەیە، بەڵام هەموویان هاوڕان لەسەر چەند خاڵێک ئەویش دژایەتی تیرۆریزم و یەکپارچەیی خاکی سوریاو نەڕوخانی رژێمی بەشار ئەسەدە لە ئێستادا.

دنیای دووڕوویی و درۆزن و چاوبەستی سەرمایەداری و حکومەت و سەران و حزبەکانیان، جارێکی کە هەروەک ئەوەی لە ئۆکرانیا روویدا بەردەوامە. ئەوا هەموولایەنەکان لەجەمسەرە جیهانی و حکومەتانی ناوچەکە، لەسوریا دووبارەی دەکەنەوە. سوریا لە ٢٠١١ وە نزیکەی نیوەی لە خەڵکەکەی کە لەجێگاوڕێگای خۆیان هەڵکەنراون، لەوانە نزیکەی ٧ ملیۆنی چۆتە دەرەوەو بۆ دنیادا بڵاوبوونەتەوەو لەوانە نزیکەی سێ ملیۆن و نیوی لە تورکیادان و هەروەها چەند ملیۆنی تر لەناوچەکانی تری سوریا ئاوارەو سەرگەردانن، جیا لە ملیۆنان کەس لە کوشتارو بریندار، بەجیالەوەی کە مۆڵگە کاولبووەو برسێتی و هەژاری پێشێلکاری گەیشتە ئەوپەڕی خۆی چ لەلایەن رژێمی بەشار ئەسەدو حزبوڵای لوبنان و ئێران و روسیا لەلایەک و لەلایەکی ترەوە بەهۆی هێزە ئیسلامیە جۆراوجۆرەکان و تورکیاو ئەمریکاوە لەلایەکی ترەوە، بەڵام ئەوە ئەمەی ئێستاشی هاتەسەر.

بەڵام حکومەتان و میدیا گوێ لەمستە بەرژوازیەکانیان هەریەکەو لەگۆشەنیگای بەرژوەندیەکانی خۆیانەوە کە ئێستاش کوشتارو ئاوارەیی دەچێتەسەر، بەڵام بەشوێن بەرنامەی خۆیانەوەن کە تورکیاو ئەمریکا و ئیسرائیل بە دژایەتی روسیاو ئێران، کێشەیان نیە هێزێکی تیرۆریستی وەک هەیئەی تەحریری شام کە لە ناو قاعیدەو داعشەوە هاتووە بەشداری دەسەڵاتی بەشار ئەسەدی پێبکەن و وەک هێزێکی ئۆپۆزیسیۆن دەیناسێنن و قبوڵیانە. روسیاو بەشار ئەسەد کە پاشەکشەیان پێکراوە لە حەڵەب و دەوروبەری و تەنیا فرۆکە جەنگیەکانیان بەدەستەوەیە ئەوا خەڵك لەگەڵ باڵەخانەو زەویدا تەخت دەکەن، لەژێر ناوی لەدان لە ئۆپۆزیسیۆن.

هەموو ئەو لایەن و هێزانە قسەوباسی رۆژانەیان دژی تیرۆر یان بەرگری یەکپارچەیی سوریایە، بەڵام بابزانین خۆیان لەکوێی تیرۆرو دابەشکردنی سوریادا راوەستاون. دیارە ئەوان بەپێی ئەو یارمەتیەی کە هی هەیئەی تەحریری شام و ئیسلامیەکانی تری دەدەن کە رۆژانە ژەهری دژی ژن و ئینسان دەڕژن و فتوا دەدەن و مرۆڤ دەکوژن و لە ٢٠١٧ وە ناوچەی ئەدلیب و باکوری سوریان جیاکردۆتەوەو ژەهری کۆنەپەرستی و جیاکاری تێدا دەچێنن، مەبەستیان ئەمانە نیە، لەهیچ

شوێنێکدا باسی داعشیش ناکەن بە جیاوازی خوازو تیرۆریست ناویان نا بەن.

دیارە قسەی ئەمانە لەسەر تیرۆرو تیرۆریزم و دابەشکاری خاکی سوریا، بەرنامەو سیاسەتیان دژی هێزێکی کەیە ئەویش هەسەدەو یەپەگەیە، کە لەسوریادا ئەگەر هێزگەلێک هەبێت باسی دابەشکردنی سوریا نەکات ئەمانەن، ئەگەر هێزگەلێک هەبێت دژی تیررۆ بێت هەرئەمانەن، کە بەکردەوە دژی تیرۆریزمی داعش و قاعیدە جەنگابن و ئەمەش جێگاورێگای ئێستای پێبەخشیون.

بەڵام ئەوەی تورکیا پێشڕەوایەتی بزوتنەوەی دژی تیرۆر دەکات و داوای یەکپارچەیی خاکی سوریا دەکات، کێشەی خۆیەتی لەگەڵ هێزیکدا لانی کەم لەسوریا نیشانیداوە کە جیاوازە لە ئیسلامیەکانی هەیئەی تەحریری شام و ئیسلامیەکانی ترو ئەمە بەجیا لەوەی تیرۆریست نین و جیاوازی خواز نین، بەڵام بۆ ئایندەی نەک تەنیا سوریا بەسەر خۆیان و تورکیا بەترس دەیبیننەوە.

تا بە هەسەدە دەگات ” هێزەکانی سوریای دیموکرات” کە ناوچەیەکی زۆریان بەدەستەوە لە رۆژئاوای سوریا بەناوچە کوردیەکان و ناوچەی عەرەب زمان، کە ژمارەیەکی زۆر لە ‘ کوردو عەرەب بە وەی جیا دەکرێتەوە بە مەسیحی و موسڵمان و هەتا شیعەشیان تێدایە’، کە ژمارەیەک لە حزبی عەرەبی و کورد لەخۆدەگرێت لەوانە یەپەگە ‘ یەکینەکانی پاراستنی گەل’ وەک یەکێک لەو هێزانەی کە وەک هێزێکی کوردی ناوچەی رۆژئاوا.

هێزەکانی هەسەدە، بەجیا لەهەر تێبینیەک و جیاوازیەک من کەهەمبێت لەگەڵیاندا، بەڵام نیشانیان داوە ناوچەکانی ئەوان جیاوازە لەناوچەکانی ترو خەڵکەکەی لەهەندێ ئازادی و ماف بەهرەمەندن بەتایبەتی ژنان، بەتایبە لەم هیرشانەی دواییدا بەسەر حەڵەب و ناوچەکان خەڵکەکی زۆری ناوچە عەرەبیەکان روویانکردوەتە ناوچەکانی ژێردەسەڵاتی هەسەدە، کە بەپێی هەندێ سەرچاوە ئێستا ناوچەی رۆژئاوای سوریا نزیکەی زۆرترین دانیشتوانی سوریای لەخۆگرتووە، بەوەی کە ئاسایش ترە بۆ ئینسان. دیار ئەو حکومەت و میدیانە وەک هێزی سەرمایەداری و کۆنەپەرست چاویان بەجۆرێک لەناوچەی وادا هەڵنایەت و بە خەڵکەکەی بەڕەوا نابینن، بەڵام باسی ئەوە ناکەن بۆ ئەو خەڵکە عەرەبانە روونا کەنە ناوچەی ئیدلیبی ژێر دەسەڵاتی ئیسلامیەکان.

هەروەک ئەوەی لە ئۆکرانیا روودەدات جەنگی نێوان روسیاو هاوپەیمانەکانەتی لەگەڵ ناتۆ کە ئەمریکاو هاوپەیمانەکانی لەلایەکی ترەوەیە، کە مەیدانەکەی وڵاتی ئۆکرانیایە. سوریاش مەیدانێکە بۆ کێشەی نێوان ئەو هێزە جیهانی و ناوچەییانە، کە قوربانیەکانی

خەڵكی سوريا بەردەوام دەيدات، كە ترس و دڵەڕاوكێی لەوڵاتانی ناوچەكە بە نائارامیەكی زياتر دروستكردوە، كە چارەسەر نە بەمانەوەی بەشار ئەسەد بە تەنياو هەتا دەسەڵاتيشی سەراسەری بەتەواوە نیە، يان ئەوەی توركيا پێشنياری دەكات بە ڕێكەوتنی بەشار ئەسەد لەگەڵ ئۆپۆزيسيۆنی وەك هەيئەی تەحريری شام و هەموو لايەنە ئيسلاميەكانی تر هەر نەك ئايندەيەكی باش بە سوريا ناهێنێت، بەڵكو ناوچەكەش تەكدەدات، خەڵك تەجروبەو دەرسی جمهوری ئيسلامی ئێرانی لەناوچەكەدا لەبەردەستدايە. كەواتە چارەسەر لای ئەوان نیە.
ئەم هەلومەرجەی سوريا بە ئێمە كۆمۆنيستەكان و كرێكاران زۆر گرنگە نەك وەك تەجروبەيەك بەڵكو وەك مەيدانێكی عەمەلی، ئەم هەلومەرجە بە ئەستايەوەو بەهەر ئايندەيەك كە دێتە پێشەوە كاريگەری گەورەی لەسەر هەلومەرجی ناوچەكە دەبێت، بۆيە زەرورە لە نەزەری ئێمە بە ڕێگاچارە بەشوێنيەوە بين بزانين چيە؟ لەهەلومەرجەكی ئەستای سوريداا كە كۆمەڵگەيەكی نۆرماڵ نيە، واتە وڵاتێكی ئارام، يان خاوەن حكومەتێكی جێگير ئەگەر ديكتاتۆريش بێت نيە، كە خەڵك لەشوێن و جێگای خۆيدا بێت و لەگەڵ رژێمێكی وادا دەستوپێنجە نەرمبكات، وەك لە ئێراندا هەيە، بۆيە دەبێت لەسەر هەلومەرجێكی وادا كە چينی كرێكار لەشوێن و جێگای خۆيدا نيە، كۆمەڵگا باری ئابوری و سياسی و كۆمەڵايەتی داڕوخاوە، حزبی چينی كرێكارو كۆمۆنيستی نيە، دەبێت لەكوێدا بە چارەسەر بگەڕێين.
ئەمە بە ئۆكرانياش لێكدانەوەيەكی دروستمان كرد، هەربۆيە ئەگەر بە چارەسەری راستی كێشەی سوريا بگەڕێين، هەڵويستی دروستمان هەبێت، دەبێت لە بەرژەوەندی خەڵكی كرێكارو كەمدەرامەتی سورياوە سەير بكرێت، ئەبێت لە ئەستا بە ڕێگايەك بگەڕێين كۆمەڵگا لەو سەرگەردانيە دەربهێنێت بە باشتر لەم هەلومەرجەی هەی، ئەبێت كاريگەری زيانباری خراپتر كە چاوەڕێی سوريا دەكات و كاريگەری لەسەر ناوچەكە دەبێت ڕێی پێبگيرێت، كەواتە ئەگەر ڕێگايەك هەبێت بەكۆتايهێنان بە كوشتارو كاولكاريەك كە نزيكەی ١٥ ساڵە بەردەوامەو هيچ بەهايەكی ئينسانيان لەو كۆمەڵگايەدا نەهێشتۆتەوە، مەدەنيەتيان لەوكۆمەڵگايەدا بڕيوە، ئەوا دەبێت بڵێين كە ئەمە تەنيا لەدەست خەڵكی زوڵملێكراوی ئەو كۆمەڵگايەدايە بەهاوپشتی بزوتنەوەيەكی ئينسانی و ئازاديخوازو كرێكاری و چەپ و راديكال لەدنيادا، ئەوەی كراو دەكرێت بە فەلەستين، كە بەرژەوەنديان لەگەڵ ئەو جەمسەری جيهانی و حكومەتانی ناوچەكەو بەشار ئەسەدو ئۆپۆزيسيۆنی ئيسلامی و حكومەتی توركيادا يەك ناگرێتەوە.
زەرورە هەموو ئەو حزبانەی سوريا بە كوردی و عەرەبيەوە كە مەدەنی و عەلمانی و راديكال و چەپن، بتوانن هێزی خۆيان بهێننە مەيدان،

ناوچەو هێزێک کە قەسەدەو یەپەگە تێیدا هەیە نەک هەر بپارێزرێت بەڵکو بەرەو ناوچەکانی ترو فراوانتر بڕوات و لە هێزە ئیسلامیەکان و تورکیا لەلایەک و لە بەشار ئەسەدو ئێران و حزبوڵا پاکبکرێتەوە. هاوپشتی جیهانی بەیان رابکێشرێت، بە ئاڵوگۆڕێکی تر بە پێچەوانەی ئەوەی هێزە جیهانی و حکومەتانی ناوچەکە ئێستا دەیانەوێت، بۆ مسۆگەرکردنی ئایندەیەکی باشتر بۆ هەموو خەڵکی سوریا.

٤ی دیسەمبەری ٢٠٢٤